

La secularització imaginària

L'INTERÈS SOCIAL PER L'ENCÍCLICA 'AMORIS LAETITIA', ELS DEBATS SUBSTANCIALS QUE HA SUSCITAT DINS I FORA DE L'ESGLÉSIA, MOSTREN FINS A QUIN PUNT RESULTA IMPROPI PARLAR DE SECULARITZACIÓ

Hi ha conceptes que hem acabat fent anar amb naturalitat, però sense pensar gaire en si tenen o no tenen sentit. “L’era de la imatge està arraconant l’escriptura!”, repeteixen encara els més troxadets de la colla, sense adonar-se que mai cap generació de joves havia escrit tant com ara: al Facebook, al Twitter, als SMS. A tot arreu, constantment. Potser no són pensaments gaire profunds i l’ortografia no resulta gaire exemplar, però es tracta sense cap mena de dubtes d’escriptura. Amb la noció de secularització ha passat una cosa semblant. Hem anat repetint que som una societat secularitzada, com aquell qui taral-leja la cançó de l’estiu. Ens ha fet mandra mirar el món que ens envolta i constatar que, malgrat aquest lloc comú, la secularització entesa en un sentit estricte no existeix, ni aquí ni enlloc. Joan Estruch ho va teoritzar perfectament fa uns anys. Que la gent ha deixat d’anar a missa de manera massiva és estadísticament innegable. Que la ritualitat catòlica està en retrocés en moltes zones de l’Amèrica Llatina, on l’evangelisme de matriu nord-americana s’ha fet un espai important, constitueix una altra evidència. Però això no té res a veure amb la secularització. Aquesta s’hauria de traduir realment en una substitució de referents religiosos per altres de –és complicat trobar la paraula adequada– *civils*. Ha passat, això? De cap manera: els vells referents religiosos han estat substituïts per nous referents parareligiosos, com ara l’espiritualitat *New Age* (o coses molt pitjors: sectes pures i dures). Aquesta transformació cultural no té res a veure amb la secularització.

La prova del nou de tot plegat la vam presenciar amb claredat durant el mes de febrer de 2013, amb motiu de la re-

FERRAN
SÁEZ MATEU

núncia de Benet XVI, ara bisbe emèrit de Roma. En una societat veritablement secularitzada, aquesta notícia hauria estat tan anecdòtica com la dimissió d’un polític d’un Estat geogràficament insignificant. Però no fou pas així. Totes i cadascuna de les imatges que anaven arribant del Vaticà van ser consumides amb fruïció pels telespectadors d’arreu del món, independentment de quina fos la seva fe religiosa. L’atracció per aquell món que és alhora arcaic i postmodern (el sentit de l’espectacularitat és l’element essencial de qualsevol forma de ritualitat codificada) ha estat i és irresistible i gens laica, de la mateixa manera que el darrer gran *boom* editorial a nivell planetari fou *El codi Da Vinci*, etc. On queda, aquí, la secularització? Probablement,

en una mera relació confusa i dubitativa amb la religiositat tradicional, però que no deixa de ser una relació. Té alguna explicació, tot plegat? Potser sí: a nivell emocional la religiositat tradicional continua sent percebuda com una mena de roca inamovible, que destaca enmig de la precarietat d’aquests temps imprevisibles i lletjos. És una hipòtesi.

Acomiadarem el 2016 corroborant, de nou, que aquesta secularització és imaginària. El successor de Benet XVI, el papa Francesc, va promulgar l’encíclica *Amoris Laetitia* el 8 d’abril de 2016. En una societat veritablement secularitzada, aquest paper no tindria més importància que un número del BOE o un article d’opinió qualsevol, però és evident que això no ha estat així. Fa un parell de setmanes, EL TEMPS (núm. 1697) publicava una entrevista a Salvador Pié, rector de Santa Maria del Mar i acadèmic, acompanyat d’un article de la Míriam Díez Bosch, directora de l’Observatori Blanquerna de Comunicació, Religió i Cultura. No entrarem ara en el contingut del document pontifici, que ens portaria a una digressió massa llarga, sinó a l’impacte social que ha tingut. És obvi que és molt gran, i va més enllà de les interioritats eclesials que tan bé descrivia el Dr. Pié en l’entrevista esmentada. A la gent li interessa el que diu Francesc i el que deia, feia o deixava de fer Benet XVI o Joan Pau II. Uns hi estan d’acord, d’altres discrepen, però jo no noto cap mena d’indiferència secularitzada envers el seu magisteri. En el recorregut històric de la Modernitat, el sentiment religiós no ha trobat un substitut sòlid, sinó pobres succedanis com el *New Age*. No sé si això és bo o dolent. El que és clar és que és així.

Escriptor i professor a la URL